

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Filipa Dienstbiera, soudce Tomáše Langáška a soudkyně Veroniky Juřičkové v právní věci žalobce: **V. N.**, zastoupeného Mgr. Danielem Buzu, advokátem, sídlem Petrská 1136/12, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 11. 2020, č. j. OAM-691/ZA-ZA11-ZA21-2020, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 21. 4. 2021, č. j. 57 Az 2/2021 - 16,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 21. 4. 2021, č. j. 57 Az 2/2021 - 16, **se ruší**.

II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 11. 2020, č. j. OAM-691/ZA-ZA11-ZA21-2020, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o žalobě ani o kasační stížnosti.

IV. Žalobci **se** náhrada nákladů řízení o žalobě ani o kasační stížnosti **nepřiznává**.

V. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Danielovi Buzu, advokátu, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 8 228 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] Rozhodnutím ze dne 25. 11. 2020 zamítl žalovaný žalobcovu žádost o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, neboť žalobce je státním občanem Ukrajiny, kterou Česká republika podle § 2 vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, považuje s výjimkou poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti za bezpečnou zemi původu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Žalobce neprokázal, že v jeho případě Ukrajinu za bezpečnou zemi původu považovat nelze. Důvodem žalobcovy žádosti byla obava z povolání do armády, ve které v minulosti sloužil jako zdravotník.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného brojil žalobce u Krajského soudu v Praze, který žalobu zamítl.

[3] Krajský soud neshledal důvodnou námitku týkající se nedostatku informací o žalobcově zemi původu. Hodnocení Ukrajiny jako bezpečné země původu je založeno na řadě zdrojů a informací. Zprávy jsou aktuální, pochází z dubna a srpna 2020, napadené rozhodnutí bylo vydáno 25. 11. 2020 a v mezidobí nedošlo z hlediska postavení žalobce na Ukrajině k významným změnám.

[4] Charakteristickým znakem řízení o udělení mezinárodní ochrany v případě bezpečných zemí původu je zvýšení důkazního břemene a břemene tvrzení ve vztahu k žadatelům z bezpečných zemí. Žalobce měl možnost prokázat, že pro něj Ukrajina bezpečnou zemí původu není, požadavkům na unesení důkazního břemene a břemene tvrzení však nedostál. Tvrzení o povinnosti nástupu k armádě ani v případě jeho prokázání nezpochybňuje závěr žalovaného o Ukrajině jakožto bezpečné zemi původu ve vztahu k žalobci, neboť dle ustálené judikatury povinnost služby v armádě při mobilizaci nelze považovat za relevantní z hlediska mezinárodní ochrany.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[5] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost, v níž uvedl, že je v jeho případě splněna podmínka přijatelnosti kasační stížnosti z důvodu zásadního pochybení krajského soudu, které mohlo mít dopad do jeho hmotněprávního postavení.

[6] Stěžovatel stran důkazního břemene odkazuje na rozsudek ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 57, podle kterého není povinností žadatele o mezinárodní ochranu, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazy než vlastní věrohodnou výpovědí.

[7] Stěžovatel dále namítá, že vyhláška obsahující seznam bezpečných zemí původu je v § 2 bodě 24 nezákonná, neboť § 86 odst. 4 zákona o azylu umožňuje uvést toliko země, nikoliv části zemí. Nadto vymezení částí země, které za bezpečné považovány nejsou, je nejasné a nejednoznačné.

[8] Krajský soud dostatečně neposoudil stěžovatelovy obavy z nuceného návratu do armády. Na Ukrajině po dobu několika let dochází nepřetržitě k ozbrojeným střetům. Při

vyhýbání se branné povinnosti hrozí trestní stíhání. Situace na Ukrajině v současné době (srpen 2021 *pozn. NSS*) eskaluje, Ruská federace činí mohutné přesuny vojáků a vojenské techniky k ukrajinským hranicím i na její území. Je zjevné, že došlo k podstatné změně okolností, a napadený rozsudek tak trpí vadou nedostatečně zjištěného skutkového stavu z důvodu neaktuálnosti některých informací o stěžovatelově zemi původu.

[9] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti neshledal kasační námitky důvodnými. Na stěžovatele nemůže být nahlíženo jako na profesionálního vojáka, jeho smlouva s armádou skončila v roce 2017. Stěžovateli tak povolání do bojů nehrozí a neprokázal, že by vůči němu nebylo možno považovat Ukrajinu za bezpečnou zemi původu. Žalovaný vždy zkoumá individuálně vůči každému žadateli, zda pochází z oblasti, která by pro něj mohla být riziková. Hranice oblastí, které nejsou bezpečné, nejsou v čase neměnné. Stěžovatel navíc pochází ze Zakarpatské oblasti. Vojenské manévry v průběhu letošního dubna (2021 *pozn. NSS*) neměly dle dostupných informací za následek eskalaci konfliktu.

[10] V doplnění kasační stížnosti z 1. 4. 2022 stěžovatel upozornil na významnou změnu okolností v důsledku ruské invaze na Ukrajinu zahájené dne 24. 2. 2022 a vypuknutí mezinárodního ozbrojeného konfliktu.

[11] Žalovaný v reakci na toto doplnění sdělil, že jak jeho rozhodnutí, tak rozsudek krajského soudu byly ke dni jejich vydání zcela v souladu se zákonem. Žalovaný si je vědom změny situace ve stěžovatelově zemi původu způsobené bezprecedentním vpádem vojsk putinovského Ruska na suverénní území Ukrajiny. Případné zohlednění aktuální situace a jejího důsledku pro kasační řízení ponechal na posouzení Nejvyššího správního soudu.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[12] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti nejprve hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Kasační stížnost je přípustná. Má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a je tedy projednatelná.

[13] Soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti [§ 109 odst. 3 a 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)], a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[14] Stěžovatel v doplnění kasační stížnosti vznáší námitky, které nemohl uplatnit již v řízení před krajským soudem. Týkají se totiž změny poměrů v zemi jeho původu, které jsou v době rozhodování Nejvyššího správního soudu všeobecně známy, neexistovaly však v době, kdy rozhodoval krajský soud. Základním pravidlem rozhodování správních soudů je přezkum rozhodnutí správního orgánu na základě skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud považuje za obecně známou skutečnost, že Rusko vojensky napadlo 24. 2. 2022 Ukrajinu a od tohoto dne probíhají na Ukrajině intenzivní boje s ruskými okupanty.

[15] Nejvyšší správní soud se v rozsudku ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 - 31, podrobně věnoval důsledkům války na Ukrajině na řízení o kasační stížnosti ukrajinského státního příslušníka podané proti rozsudku krajského soudu, který rozhodoval v době

před započetím ruské agrese. Dospěl v něm k závěru, že válka na Ukrajině může být za určitých podmínek důvodem pro prolomení pravidla stanoveného v § 75 s. ř. s. Na toto rozhodnutí navázal rozsudek ze dne 24. 3. 2022, č. j. 1 Azs 36/2022 - 31, přičemž okolnosti věci se v mnohém shodují s nyní projednávanou věcí. Soud v odkazovaném rozsudku dospěl k závěru, že nucený návrat cizince by v současné situaci na Ukrajině mohl být v rozporu se zásadou *non-refoulement*. Proto je nutné zohlednit nové okolnosti, aniž by soud cizince odkázal na opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany. Nejvyšší správní soud proto i v nyní posuzované věci vyšel ze závěrů uvedených v rozsudku ze dne 24. 3. 2022, č. j. 1 Azs 36/2022-31. Obdobným případem se stejným výsledkem se soud zabýval též v rozsudku ze dne 7. 4. 2022, č. j. 8 Azs 55/2022 - 25.

[16] Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 1 Azs 36/2022 - 31 konstatoval, že dle všeobecně známých informací o změně bezpečnostní situace na Ukrajině je zřejmé, že v zemi dochází k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, a celé území Ukrajiny proto nadále nesplňuje jedno z kritérií bezpečnosti [dle přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (procedurální směrnice) a dle § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu]. Informace o zemi původu založené ve spise a pocházející z dubna a srpna 2020 z logiky věci (neboť napadené rozhodnutí i napadený rozsudek byly vydány před počátkem války, která zasáhla celé ukrajinské území) nemohou dokládat, že Ukrajina tato kritéria splňuje. Nemůže proto obstát teze, že Ukrajina je bezpečnou zemí původu (k tomu obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 - 31).

[17] Daný závěr zcela zjevně platí i v nyní projednávané věci. Není tedy nadále na místě, aby žalovaný ve vztahu ke stěžovatelově žádosti postupoval podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, neboť Ukrajinu již nelze považovat za bezpečnou zemi původu. Povinností žalovaného nyní bude, aby se stěžovatelovou žádostí meritorně zabýval. Nejvyšší správní soud ovšem nepředjímá, jak žalovaný žádost meritorně posoudí, i s ohledem na to, zda bude stěžovatele možné případně považovat za civilistu s ohledem na vyhlášenou všeobecnou mobilizaci na Ukrajině.

[18] S ohledem na výše uvedené není nadále relevantní otázka míry důkazního břemene v řízení u žadatele pocházejícího z bezpečné země původu, kterou stěžovatel vznesl v kasační stížnosti. Námitku nezákonnosti vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, z hlediska vymezení pouze části země jako bezpečné uplatnil stěžovatel poprvé v až kasační stížnosti, ač tak mohl učinit již v žalobě, není tak přípustná (§ 104 odst. 4 s. ř. s.), nadto již s ohledem na výše uvedené není pro věc podstatná.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů dospěl k názoru, že kasační stížnost je důvodná, a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. napadený rozsudek krajského soudu zrušil. Jelikož vytýkané vady mají původ již v žalobou napadeném rozhodnutí, zrušil Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1, 4 a 5 s. ř. s.

i rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž bude vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku.

[20] V případě, že Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu a současně zrušil i rozhodnutí správního orgánu dle § 110 odst. 2 s. ř. s., je povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). Při rozhodování o náhradě nákladů řízení vychází soudní řád správní z celkového úspěchu ve věci (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Z tohoto hlediska byl úspěšný stěžovatel. Soud nicméně rozhodl o nepřiznání náhrady nákladů řízení stěžovateli podle § 60 odst. 7 ve spojení s § 120 s. ř. s. Zvážil přitom, že stěžovatel je v řízení o kasační stížnosti procesně úspěšný toliko z důvodu změny bezpečnostní situace na Ukrajině, kterou nemohli předvídat žalovaný ani krajský soud.

[21] Stěžovateli byl usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2021, č. j. 6 Azs 137/2021 - 22, ustanoven zástupcem advokát Mgr. Daniel Buzu. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Soud určil odměnu advokáta za dva úkony právní služby, spočívající v převzetí a přípravě zastoupení a doplnění kasační stížnosti včetně jejího dalšího doplnění ze dne 4. 4. 2022, které obsahovalo pouze všeobecně známé informace týkající se vypuknutí ruské agrese na Ukrajině [§ 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)] ve výši 2 x 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5 téže vyhlášky], k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 2 x 300 Kč (§ 13 odst. 4 téže vyhlášky), celkem 6 800 Kč. Advokát je plátcem DPH, odměna se proto zvyšuje o částku odpovídající sazbě DPH 21 %. Výše odměny tak celkem činí 8 228 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. května 2022

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D.
předseda senátu